

despectiu que té en fr. i it. podria suggerir un fenomen augmentatiu, però en cat -oc. no té res de despectiu. Excepció única el *sabat* mall. de 1388 (veg els derivats). — 2 De més a més un *sabbatum* llatinitzat, en els Estatuts d'Arles, i *sabaterus* és freqüent en fonts de la mateixa procedència des de 1252 (Du C.). — 3 Per a l'ús mistralenc, veg *Mireio* VIII, 14.2 L'antic autòcton *sottlar* quasi només subsisteix en la forma genuïna (*soulà*) en parts del Delinat i d'Alvèrnia; tanmateix també tinc nota de quelcom d'això en el Capcir (inverificable en aquest moment). — 4 *Sciabattin* només a la Suïssa italiana té el sentit de 'sabater'. L'oposició entre *patrice* i *savetter* en els *Faits des Romains*, a. 1213 (*Rom* LXV, 501) revela el mateix. — 5 Els autors citats per Dozy es refereixen clarament al Marroc, Algèria i Tunís; d'altres, al N. d'Àfrica, no sé exactament d'on (Hamilton, Ormsby), algun altre lèxic bilingüe, com Hélot i Humbert, crec que correspon també a Algèria, i si bé n'hi ha algun d'oriental, Berggren, el *Mohit* i Boqtor, aquests també inclouen alguns termes magrebins, i de fet el derivat *sababūtī* el localitza Boqtor a Barbaria. Les fonts orientals que cita Simonet sembla que es refereixen a Síria, però caldria més examen. — 6 De *PALC* més aviat es podria deduir que es tractava de la millor mena de calçat, tenint en compte que en aquesta obra *çapatar* designa el 'sabater' en general (164b17) i el «çapatero de alcorques» (164b25), al capdavant també calçat fi, mentre que «remendón» es tradueix per *ḥarrāz* (si bé és veritat que aquest també pren el sentit de «çapatero» i *ḥirāza* «çapateria»). El sentit especial que Dozy atribueix a *sabbāt* només es pot assegurar d'Algèria, o més ben dit d'una part d'Algèria: la visitada per Hamilton, que és de qui pren Dozy aqueixa definició. — 7 L'arrel *sbt* significa 'reposar' en àrab com en totes les llengües semítiques (recordem el sàbat hebraic) *Sibt* segons uns és qualsevol cuir assaonat (Asmaí, Xaibani), segons altres són pells de bou («hides or skins of oxen, tanned or not tanned»); els mateixos filòlegs àrabs es preocupen per explicar com es va arribar a donar a un mot *sibt* aqueix significat i algun assegura que li ve d'*as-sabt* 'l'acte d'afatar' (act of shaving, donant a entendre el llevar els pèls de la pell quan l'assaonenen), si bé no sembla pas que *sabt* estigui documentat en altre sentit que el de repòs. interrupció etc. I es veu que els altres cerquen altres explicacions, vegeu-ho tot plegat en Lane (1288), fins i tot d'algun tradicionalista mahomètic. En tot cas del copiós article de Lane es dedueix que és mot molt conegut, però no és clar que sigui autòcton i no adventici, tot essent oriental, en àrab. — 8 Segons Vasmer (trad. Trubačev, IV, 370) el rus *čobot* és dialectal de l'Oest i del Sud; apareix de primer en la forma *čebotŭ* en el S. XVI; i designa una bota (sapog) amb taló i punta girada entere (zagnuty), i també una bota de cama alta (vysoki golenišče). En tàrtar hi ha *čabata* en «tàrtar mitjà» i *šabaDa* en *čuvás*, tots dos amb el sentit de 'sandàlia d'escorça' (lykovyĭ lapotĭ). Es li-

mita a declarar «usual» (*obyčno*) el considerar-lo «manlleu del tàrtar, el qual hom deriva del persa», remetent a l'autoritat de Miklošič (*Turkische Elemente in Sudost- und Osteuropäische Sprachen*, 1884), i a l'Assaig de diccionari comparat dels dialectes turco-tàrtars de Radlov (1893-1911); afegint que aquesta denominació oriental «ha anat a parar també» a l'it. *ciabatta* i fr. *savade* (sic!), remetent al REW, 277, i a una nota de Eman (Öhmann?) en *NphMitgn* 1943, 12 En un altre dialecte (nòrdic, de la zona d'Arkhangelsk) el mot partint de la idea de 'cama de bota' ha passat a designar un altre objecte (gola del mereži, crec unes malles o randes) — 9 Tampoc no sabem que existeixi, p. ex., en l'àrab iraquí o saudita, però de tota manera l'àrab queda descartat com a possible transmissor, car la *s-* del mot àrab, acceptant el punt de vista de Schuchardt, seria prova que l'àrab havia pres el mot de l'ibero-romànic: si l'hagués pres del persa, en efecte, hauria de començar per *š-* — 10 Autoritzat orientalista, Clément Huart, coincideix amb l'opinió que el persa *čāpātān* és una importació tàrtara tardana, com ens informa Sainéan (l. c.) — 11 Cas eloqüent per al nostre puix que tots dos signifiquen quasi el mateix que *sabata*. en rus 'bota', en francès 'esclop', en paleoslau tradueix *υπόδημα* 'calçat'. Però tots els lingüistes estan d'acord en què tota relació amb el fr. *sabot* és impossible, encara que Vasmer discrepa de Trubačev (vol III, 559) i de Lvov (1967), tots tres inclinats cap a teories diferents: Vasmer creu en un origen eslau amb el sentit de 'canó, tub', que es conserva en txec i eslovenc com a nom d'un canó d'estufa, i rebutja un origen turco-tàrtar, tot comparant-ho però amb un mot mongol-manxú; Trubačev diu que és «evidentment manllevat» d'un derivat protobúlgar del turc *sap* 'tija (de planta)', que hauria donat un *sapay/sapuy* 'calçat amb cama', documentat, si ho entenc bé, en els dialectes kuman i pečeneg de les llengües turques, però acaba vagament reconeixent «altrament també és possible un origen irani» (ço que ens intriga però no concreta, si bé remet a un altre treball seu i a la bibliografia indicada en el de Lvov, publicats tots dos a la revista «Etimologia» de Moscou, 1967 i 1969) — 12 Del riu avui conegut com el Gran *Zab* el nom prové de l'antic *Zapátas*, que detenint el pas dels 10 000 grecs facilità el cop traïdor del general irani assassi Tissafernes (Xenofont, *Anabasi* II, v, § 1) Fou uns 300 km. al Nord de Babilònia; una dotzena de capítols més enllà (III, iii, § 6) encara entrebanca la marxa dels grecs paral·lela a l'Eufrates, i aquí els mss donen al nom formes un poc diferents, que semblen variants dialectals; en fi, Legrand ens informa que d'altres l'anomenen *Zabadas* Ja devia ser prop de la terra dels Carducs (avui curdes) i en tot cas deu baixar d'aquelles grans muntanyes, per tant és versemblant que el nom sigui irani. Essent un gran riu que s'ha de passar amb barcases (sovint les barcases han pres nom d'una gran sabata o viceversa) i havent-hi galàpets i tortugues vora els grans rius, una imagi-